

ZGODOVINSKI ZBORNIK.

PRILOGA

LJUBLJANSKEMU ŠKOFIJSKEMU LISTU.

—ooo Izhaja v nedoločenih obrokih. ooo—

Deveto leto.

Ljubljana, meseca avgusta 1896.

Številka 35.

Doneski

za zgodovino Alojzijeвиšča.

(Nabral o petdesetletnici vodja dr. Jos. L. é s a r.)

(Nadaljevanje.)

Sollte aber auch manchmal ein Zögling des Hauses einen andern, als den geistlichen Beruf wählen, und dem Dienste der Kirche, welche ihn erzieht, sich nicht weihen wollen, wozu er gewiss weder genöthiget, noch beredet werden wird, so wird die im Knabenseminar erhaltene religiöse Erziehung ihm auch in dem weltlichen Stande zu Guten kommen; denn in jedem Stande ist Gottesfurcht, Glaube, Sittlichkeit, Fleiss, Gehorsam, Berufstreue und Ordnungsliebe, wozu die Zöglinge des Knabenseminars bestens angeleitet werden, wünschenswerth, und so wird denn diese Anstalt selbst durch solche Zöglinge auf das Gemeinwohl der Gesellschaft nützlich einwirken; insoferne sie aber eine für Arme, deren Einige ohne sie vielleicht nie zu den Studien gelangt wären, bestimmte Erziehungsanstalt ist, wird sie zugleich als ein höchst schätzbares Werk der Wohlthätigkeit und Liebe, und als ein Institut erkannt werden müssen, durch welches wohl am sichersten einem etwaigen Priestermangel für die Zukunft vorgebeugt werden kann.

In Erwägung alles dessen glaube ich zuversichtlich hoffen zu dürfen, der Diöcesanclerus werde diese meine Einladung zu Beiträgen für das Diöcesan-Knabenseminar freudig entgegen nehmen, mich bei der Errichtung desselben durch ergiebige Mithilfe bestens unterstützen, und vereint mit mir zu dem Vater im Himmel flehen,

Če bi si pa tudi kedaj kak gojenec izvolil kak drug nego duhovski poklic in se ne bi hotel posvetiti službi sv. Cerkve, ki ga vzgaja, za kar se gotovo ne bode niti silil, niti se mu bode k temu prigovarjalo, mu bode pa verska vzgoja, katero je dobival v deškem semenišču, prav prihajala v svetnem stanu. Saj je treba v vsakem stanu strahu božjega, vere, npravnosti, pridnosti, pokorščine, zvestobe v poklicu in redoljubivosti, k čemer se bodo gojenci mladeniščnice vsikdar navažali. Tako bode zavod celo po takih gojencih koristno vplival na občno narodovo blaginjo. V kolikor pa je zavod namenjen revnim mladeničem, izmed katerih bi sicer nekateri morda nikdar ne prišli v višje šole, bode ob enem neprecenljivo delo krščanske dobrotljivosti in ljubezni. Tako je tudi lahko spoznati, da se bode s tem zavodom za prihodnje čase najgotovejše preprečilo morebitno pomanjkanje duhovnikov.

Če vse to preudarjam, smem za gotovo upati, da bodo gg. duhovniki z veseljem vsprejeli to moje povabilo, s katerim jih vabim, da zlagajo doneske za škofijsko mladeniščnico, da me bodo pri ustanovitvi podpirali z bogatimi darovi in z menoj vred prosili Očeta v nebesih, da z njegovo pomočjo in v čast njegovo prav

dass er uns unter seinem Beistande dieses heilsame Werk recht bald zu seiner Ehre in einer für die Diöcese genügenden Ausdehnung vollbringen lasse.

Aus der fürstbischöfl. Residenz. Laibach den 29. Sept. 1846.

Anton Aloys m. p.

Fürstbischof.

2.

Auszug aus dem Testamente des Fürstbischofs Anton Aloys Wolf ddo 17. Aug. 1858.

§ 24. Zum Erben meines Nachlasses setze ich das Diöcesan-Knaben-Seminar in Laibach (Collegium Aloysianum) hiemit ein, welches ich laut meines sub in vier Exemplaren beiliegenden gedruckten Aufrufes vom 29. September 1846 errichtet, und zur Sicherung dessen Fortbestandes ich nicht nur das laut dieses Aufrufes von mir erkaufte bedeutend erweiterte, in der Pollana-Vorstadt sub Cons. - Nr. ^{73 neu}/_{60 alt} gelegene Haus sammt Nebengebäuden und Garten über Bewilligung des k. k. Landesgerichtes in Laibach vom 17. Juli 1855 Nr. 4525 auf Namen »Collegium Aloysianum« grundbüchlich bereits habe umschreiben, und meine Willensmeinung hinsichtlich der stetten Widmung dieses Hauses für diese unter dem ausschliesslichen Einflusse des jeweiligen Diöcesan-Bischofs von Laibach stehende geistliche Erziehungsanstalt ebenfalls schon auf diese Realitäten habe intabuliren lassen, sondern auf das in diesem Aufrufe verheissene Gründungskapital für das Collegium Aloysianum mit zwei und zwanzig krainischständischen $2\frac{1}{2}\%$ Rententransferten im Gesamtbetrage von 40.023 gld. $12\frac{1}{2}$ kr., das ist Vierzig Tausend drei und zwanzig Gulden $12\frac{1}{2}$ kr. mit dem jährlichen Interesse von 1000 fl. 32 kr. meinem Consistorium bereits übergeben, und die Umschreibung dieser Rententransferte auf Namen des Collegium Aloysianum durch deren Vinculirung für dasselbe mittelst der k. k. Landesregierung auch schon bewirkt habe. Darum wird das hochwürdige Consistorium, wenn die inventarischen, dann die legitirten und anderweitig bestimmten Verlassgegenstände ihrer Bestimmung werden zugeführt worden sein, aufzufordern sein, dass es unter den übrigen beim Verlasse verbliebenen Effekten diejenigen, welche es für das Collegium Aloysianum brauchbar erachtet, bezeichne, damit sie sogleich an dasselbe abgeliefert und in das Inventar desselben mit dem Schätzungswerthe eingetragen werden; wogegen alle darnach noch erübrigenden Verlassgegenstände von Laibach und Görtschach

kmalu dokončamo to koristno delo, v takem obsegu, kakeršen je primeren velikosti škofije.

Iz knezoškofijske stolice v Ljubljani, 29. septembra 1846.

Anton Alojzij l. r.

knezoškof.

2.

Izpisek iz zadnje volje knezoškofa Antona Alojzija Wolfa z dné 17. avgusta 1858.

§ 24. Glavnim dedičem svojega premoženja imenujem škofijsko mladenišnico v Ljubljani — Collegium Aloysianum —, katero sem ustanovil glasom tiskanega oklica z dné 29. sept. 1846. Da sem jej zagotovil obstanek, sem kupil v ta namen hišo in jo zdatno povečal. Stoji na Poljanskem predmestju, št. 73 nova, št. 60 stara.* S postranskimi poslopji in z vrtom vred sem jo dal po dovoljenju c. kr. deželne sodnije v Ljubljani z dné 17. julija 1855 šte. 4525 zemljeknjižno prepisati na ime »Collegium Aloysianum«. Ob enem sem dal na to poslopje in zemljišče uknjižiti to, da je hiša odločena za duhovno vzgojilnico, ki naj je edino le pod uplivom vsakokratnega ljubljanskega knezoškofa. Prav tako sem tudi že izročil svojemu konzistoriju v navedenem oklicu za »Collegium Aloysianum« obljubljeni ustanovni glavnico z 20.000 gld. v 22 rentnih transfertih kranskih stanov v svoti 40.023 gld. $12\frac{1}{2}$ kr. po $2\frac{1}{2}\%$ z letnimi obrestmi 1000 gld. 32 kr. k. d. Tudi sem potom c. kr. deželne vlade že oskrbel, da so se ti rentni transferti za zavod vinkulovali. — Kadar se bode toraj iz moje zapuščine vse oddalo, kar je inventaričnega, ali kar komu volim, ali drugače sporočam, naj se opomni prečastiti konzistorij, da od ostale zapuščine znanuje, kar je rabnega za »Collegium Aloysianum«, da se takoj zavodu izroči in zapiše v inventar ter dostavi v njem cena vsake reči. Kar pa od moje ostaline sicer še ostane, bodi v Ljubljani ali na Goričanih, prodaj se, kakor hitro mogoče, na javni dražbi.

* Sedaj: Poljanska cesta št. 4.

im öffentlichen Lizitationswege sobald als möglich veräußert werden sollen.

§ 25. Meine Willenserklärung, wie ich sie hinsichtlich der Gebäude des Collegium Aloysianum und dessen Gartens, durch meine auf diese Realitäten laut § 24 bereits intabulirte Schenkungsurkunde vom 14. Juli 1855 ausgesprochen habe, muss auch gleichmässig hinsichtlich meines von dem Collegium Aloysianum obbesagter Massen bereits verabfolgten Gründungskapitals und anderer Kapitalien, die ich für dasselbe von Wohlthätern grösstentheils aus meinem Diöcesan-Klerus bereits erhalten habe, oder die es noch erhalten wird, sowie derjenigen, die ihm von mir etwa noch zu meiner Lebezeit, sicher aber nach meinem Tode laut dieses Testamentes zukommen werden, unabänderliche Geltung für immer behalten, und ich ordne hiemit an, dass, da das Collegium Aloysianum einzig und allein von dem jeweiligen Diöcesan-Bischofe oder in dessen Ermanglung von dessen Stellvertreter abhängt, und stets abhängen muss, das nach genauer Vollziehung aller obbesagten testamentarischen Verfügungen verbleibende Verlassvermögen meinem Nachfolger am Bisthume, oder dem mittlerweile aufgestellten Kapitular-General-Vikar eingewantwortet werden soll, damit er dasselbe allenfalls unter dem Beistande der beiden Testaments-Executoren, deren jeder ein Exemplar des im § 24 besprochenen gedruckten Aufrufes zu erhalten hat, und unter stetem Vorwissen des hochwürdigen Domcapitels für das Collegium Aloysianum kapitalisire und fruchtbringend mache, und unter keinem Vorwande hievon etwas für die kurrenten Erfordernisse des Collegium Aloysianum verwende, wohl aber die sowohl davon, als von dem sonstigen Stammvermögen entfallenden Zinsen und die anderweitigen Zuflüsse des Institutes, wenn diese nicht etwa ausdrücklich als Beiträge zum Stammvermögen geleistet werden, für die Verpflegung und Erziehung der darin untergebrachten Zöglinge, sowie für die sonstigen Bedürfnisse der Erziehungsanstalt nach den in meinem oberwähnten gedruckten Aufrufe ausgesprochenen Grundsätzen verwende, und die diesfällige Gebahrung, sowie den jeweiligen Stand dieses geistlichen Diöcesan-Institutes, oder doch wenigstens die für dasselbe jährlich eingehenden Beiträge mit der Nachweisung ihrer Verwendung durch ein Circulare, wie ich es bisher selbst immer that, jährlich am Schlusse des Schul- und Rechnungsjahres zur Kenntniss des Diöcesan-Klerus wenigstens so lange bringe, bis die Anstalt die jährlichen freiwilligen Sammlungsbeiträge des Diöcesan-Klerus wird entbehren können. Uebrigens lege ich dem Collegium Aloysianum als meinem Erben nur noch die Verpflichtung auf, dass von dem geistlichen Vorsteher desselben in der Haus-

§ 25. Moja volja, kakor sem jo gledé alojzijeviskih poslopij in vrta izrekel v moji darovnici z dné 14. julija 1855, katera je glasom § 24 že tudi uknjižena na te nepremičnine, naj za zmiraj nespremenljivo velja enako tudi gledé ustanovne glavnice, katero sem, kakor zgoraj povedano, že izročil Alojzijevišču, in gledé drugih glavnice, katere je od dobrotnikov, večinoma od duhovnikov moje škofije, ali že prejelo, ali pa jih bode še prejelo, kakor tudi gledé onih, katere bode morda še od mene prejelo, dokler živim, gotovo pa po moji smrti vsled tega testamenta. Ker je Alojzijevišče odvisno in mora biti odvisno edino le od vsakokratnega ljubljanskega knezoškofa, ali, če ga ni, od njegovega namestnika, zato s tem naravnavam, da se moja zapuščina po tem, ko se bodo natančno dopolnile vse prej naštete testamentarične določbe, prisodi mojemu nasledniku v škofovski službi, ali pa mej tem postavljenemu kapiteljskemu vikariju. Ta naj jo, če treba s pomočjo obeh gg. izvrševalcev zadnje volje, katerima naj se vroči po eden izvod v § 24 navedene tiskane okrožnice, in z vednostjo prečastitega stoljnega kapitlja, za Alojzijevišče plodonosno nalaga. Na noben način pa ne sme od nje kaj porabiti za tekoče stroške Alojzijevišča; pač pa se smejo v ta namen potrositi obresti, kar jih daje zapuščina, kakor tudi, kar jih daje drugo ustanovno premoženje. Tudi drugi dohodki zavodovi, ki se ne vplačajo izrečno kot dohodki ustanovne glavnice, se smejo trošiti za hrano in odgojo v zavod vsprejetih gojencev, kakor tudi za druge potrebščine odgojilnice, po načelih, katera sem razodel v gori omenjeni tiskani okrožnici. Vsako leto pa naj škof ali njegov namestnik s posebno okrožnico, kakor sem jaz storil vsako leto, na koncu šolskega leta, o katerem je dati račun, naznani duhovščini, kako se je upravljalo premoženje, kakšno je stanje tega duhovskega škofijskega zavoda, ali pa naj objavi vsaj doneske, ki so se nabrali tisto leto in kako da so se porabili. To naj dela vsaj tako dolgo, dokler zavod ne more pogrešati vsakoletnih, prostovoljnih doneskov gg. duhovnikov. Sicer pa nalagam Alojzijevišču kot mojemu dediču samo to, da opravi duhovni predstojnik v domači kapeli vpričo vseh gojencev vsako leto na moj smrtni dan, ali, v slučaju kake zapreke, dan prej ali dan pozneje, slovesno peto črno mašo za pokoj moje duše.

kapelle im Beisein aller Zöglinge jährlich an meinem Sterbetage, oder im Falle eines obwaltenden Hindernisses an einem nächst vorhergehenden oder nächst darauffolgenden Tage ein gesungenes Seelenamt für meine Seelenruhe feierlich abgehalten werde.

§ 26. Ich habe die eines deutsch-slovenischen und slovenisch-deutschen Wörterbuchs sehnlichst harrenden Landsleute dadurch erfreuen zu müssen geglaubt, dass ich die Kosten dieser Auflage auf mich genommen habe, und der erste Theil derselben, bestehend aus zwei grossen Octav-Bänden, dürfte die Presse schon heuer verlassen. Auch habe ich bei dem Aufschwunge, den die krainische Sprache seit wenigen Decennien genommen, zu einer neuen Auflage der krainischen Bibel des alten und neuen Bundes in sechs Gross-Octav-Bänden mich entschlossen, deren vier schon in diesem Jahre gedruckt sein werden. Meine documentirten über die für beide Werke bereits bestrittenen Auslagen werden die Herrn Testaments-Executoren auf meinem Schreibtische vorfinden. Sollte ich eher sterben, als der Druck dieser beiden vom Lande sehr gewünschten Werke zu Stande kommt, so lege ich dem Collegium Aloysianum, meinem Erben, die Verpflichtung hiemit auf, aus meiner Erbschaft die für die vollständige Beendigung des Druckes beider Werke erforderlichen Kosten, für welche dasselbe vermög der weiter unten getroffenen Verfügung allmählig den Rückersatz erhalten dürfte, zu bestreiten, und damit ja keine Zögerung in dem Drucke dieser Bücher eintrete, ermächtige ich hiemit die Testaments-Executoren noch vor der Einantwortung des Verlasses an den Erben aus demselben die zur Bestreitung dieser Auslagen zeitweise etwa erforderlichen Gelder für Druck und Papier zu verabfolgen, und ersuche zugleich meinen Nachfolger am Bisthume oder den Capitular-General-Vikar, von meinem für das Collegium Aloysianum übernommenen Verlassvermögen immer soviel Barschaft disponibl zu halten, dass die Druck- und sonstigen Kosten für beide Werke immer rechtzeitig berichtet werden können. Da ich die Auflage des Wörterbuches dem Collegium Aloysianum, die neue krainische Bibelaufgabe aber dem hochwürdigen Consistorium für den bereits bestehenden alten Bibelverlag als Eigenthum hiemit überlasse, so sollen aus dem Verschleisse dieser zwei neuen Werke, den wohl die Ordinariats-Kanzlei immer besorgen wird, die Geldbeträge, welche für den Verkauf des Wörterbuches eingehen werden, dem Collegium Aloysianum stest vollständig, diejenigen Geldbeträge aber, die aus dem Verkaufe der neuen Bibelaufgabe einfließen werden, nur in so lange zufallen, bis es für die auf diese Bibelaufgabe aus meiner Erbschaft verwendeten Auslagen gedeckt sein wird, und

§ 26. Štel sem si v dolžnost, rojake svoje, ki težko pričakujejo nemško-slovenskega in slovensko-nemškega slovarja, s tem razveseliti, da založim to delo. Prvi del, dva debela zvezka v 8°, bode bržkone že letos natisnen. — Odločil sem se tudi, opazujoč, koliko je napredoval slovenski jezik v malo desetletjih, izdati na novo v šestih zvezkih vel. 8° slovensko sveto pismo starega in novega zakona. Štirje zvezki se bodo natisnili že letos. Kar sem za obe deli že imel stroškov, izvedela bodeta gg. izvrševalca zadnje volje iz računov, katere najdeta na moji mizi, pri kateri pišem. Če bi prej umrl, kakor bosta ti deli, po katerih deželani tako zelo hrepené, dovršeni, nalagam Alojzijevišču, mojemu dediču, poplačati iz dedščine vse stroške za obe deli; saj je upati, da se bodo vsled nižje doli pristavljene določbe zavodu polagoma povrnili. Da pa se ne bode natisek teh knjig prav nič oviral, pooblašчам s tem gg. izvrševalca zadnje volje, da smeta, še preden se bode zapuščina prisodila dediču, iz nje od časa do časa izplačevati vse stroške za tisek in papir. Ob enem prosim mojega naslednika na škofovski stolici ali pa kapitelskega vikarija, da naj ima od moje zapuščine, katero je vsprejel za Alojzijevišče, pripravljene vedno toliko gotovine, da se bodo mogli vsigdar pravočasno poplačati stroški za natisek in razni drugi stroški. Ker slovar s tem v lastnino prepuščam Alojzijevišču, novo slovensko sveto pismo pa prečastitemu konzistoriju za zalogo, ki je bila že prej in je namenjena za izdajo sv. pisma, naj pripada skupiček teh dveh novih del — prodajo naj vedno oskrbuje ordinarijatna pisarna — Alojzijevišču; in sicer naj pripada skupiček slovarjev ves in vsegdar Alojzijevišču; skupiček iz prodaje svetega pisma pa samo tako dolgo, da se povrnejo stroški, kateri se bodo za natisek sv. pisma izdali iz moje zapuščine; nadaljni skupiček, oziroma dobiček od novega svetega pisma pa naj pripada staremu svetopisemskemu zakladu. Ves denar pa, ki bo polagoma pripal Alojzijevišču iz skupička teh knjig, se ne sme porabiti za tekoče stroške zavodove, ampak naj se hrani, da se svojedobno obrestinosno naloži.

der aus dem ferneren Verkaufe der neu aufgelegten slovenischen Bibel allenfalls resultirende Gewinn soll nur dem alten Bibelverlage zu Guten kommen; alles Geld aber, das dem Collegium Aloysianum aus dem Verschleisse dieser Bücher allmählig zukommen wird, darf nicht für kurrente Auslagen desselben verwendet, sondern muss für eine seinerzeitige gelegenheitliche Capitalisirung, das ist fruchtbringende Verwendung, aufbewahrt werden.

§ 27. Sobald das dem Collegium Aloysianum aus meinem Verlasse zufallende Vermögen diesem geistlichen Bildungs- und Erziehungs-Institute eingewantet, für dasselbe fruchtbringend gemacht und gehörig sichergestellt worden sein wird, so wird es Sache meines Nachfolgers am Bisthume sein, einen förmlichen Stiftbrief über dieses von mir neu errichtete Diöcesan-Knaben-Seminar (Collegium Aloysianum) auf Grundlage der Bestimmungen, die ich für dasselbe in meinem ob erwähnten gedruckten Aufrufe vom 28. September 1846 festgesetzt habe, und mit genauer Anführung der darauf Bezug habenden Anordnungen dieses Testamentes, namentlich der §§ 24 und 25 zu verfassen in demselben das gesammte Stammvermögen des Collegium Aloysianum, nämlich: das demselben von mir geschenkte, in dem gedruckten Aufrufe und im obigen § 24 besprochene und mit allem Erforderlichen gehörig eingerichtete Institutsgebäude sammt Nebengebäuden und Garten, — mein für das Collegium Aloysianum bereits sichergestelltes ebenfalls schon oben erwähntes Gründungskapital, — die von anderen Wohlthätern bereits eingeflossenen, auch schon fruchtbringend gemachten, aus den jährlichen gedruckten Kundmachungen des Ordinariates ersichtlichen, die bis zur Errichtung des Stiftbriefes etwa noch einflussenden, zur fruchtbringenden Anlegung bestimmtem Beiträge oder Stiftungscapitalien, — endlich mein aus diesem Testamente dem Collegium Aloysianum zukommendes Verlassvermögen, oder was ich etwa noch vor meinem Tode demselben werde zukommen lassen, — genau anzugeben, und in diesem Stiftbriefe sich selbst sowohl für sich als auch für alle Nachfolger zu verpflichten, die von mir diesem Stammvermögen gegebene Bestimmung getreulich einzuhalten, es vor jedem fremdartigen Einflusse sorgfältig zu wahren, jede mit diesem Stammvermögen zeitweise vor sich gehende Aenderung auf einem Beiblatt des Stiftbriefes gehörig darzustellen, und in gleicher Weise die von Zeit zu Zeit allmählig zunehmende Vermehrung dieses Stammvermögens deutlich vorzumerken, damit der jeweilige Stand des Stammvermögens des Collegium Aloysianum immer in voller Evidenz ersichtlich sei.

§ 27. Kadar se bode iz moje zapuščine Alojzije-višču pripadajoče premoženje prisodilo temu duhovskemu vzgajališču, obrestinosno se naložilo in dobro zavarovalo, naj dá moj naslednik na škofovski stolici napraviti zakonito ustanovno pismo o tej po meni osnovani mladeniščnici (Collegium Aloysianum) na podlagi določil, katera sem objavil v gori omenjenem tiskanem oklicu z dné 29. sept. 1846. Navedejo naj se natančno tudi sem spadajoča določila pričujočega testamenta, zlasti §§ 24 in 25, in vse ustanovno premoženje Alojzije-višča. Sem spada poslopje, katero sem jaz zavodu daroval in z vsem potrebnim oskrbel, opisano v tiskani okrožnici in gori v § 24., in stranska poslopja ter vrt, — moja na Alojzijevišče že pripisana, tudi že gori omenjena ustanovna glavnica, — glavnice, darovane od drugih dobrotnikov, ki so tudi že obrestinosno naložene in ki so označene v vsakoletnih tiskanih razglasih ordinarijatovih, — doneski ali ustanovne glavnice, ki se bodo še nabrale do onega časa, da se bode napravilo ustanovno pismo, in ki so namenjene, da se obrestinosno naložé, — končno moja po tem testamentu Alojzije-višču pripadajoča zapuščina, ali kar bodem morda še pred smrtjo podaril zavodu. Moj naslednik naj se v ustanovnem pismu zaveže za-se in za vse svoje naslednike, da se bode natančno ravnal po določilih te moje ustanove, da jo bode skrbno varoval vsakega tujega vpliva, da bode dal vsako premembo ustanovne glavnice na ustanovnemu pismu dodanem listu zaznamovati, kakor tudi natančno izkazati, kako se bode ustanovna glavnica od časa do časa polagoma množila, da bode vsakočratno stanje ustanovne glavnice alojzijeviške vselej popolnoma razvidno.

3. Darovi.

Alojzijevisče je, kakor se vidi iz dokumentov, ki sta natisnjena pod št. 1. in 2., velikodušna ustanova knezoškofa **Antona Alojzija Wolf-a**. Kupil je najprvo hišo za 22.000 gld. v srebru ter jo priredil z novimi stroški za mladenišnico. Potem pa je prizidal hiši novo poslopje, t. j. večji, zapadni del sedanjega poslopja s spalnicami, s kapelo in obednico. Za vso hišo je oskrbel škof sam potrebnega pohištva in raznega orodja za 60 gojencev.

Še pri življenju je Anton Alojzij daroval za zavodovo glavnico 20.000 gld.

Podjedovalo je Alojzijevisče za ustanoviteljem, ki je umrl 7. febr. 1859, krog 45.000 gld. Z dedščino pa je sprejelo tudi dolžnost, oskrbeti natisek slovensko-nemškega slovarja, ki se je srečno dovršil l. 1895.

Prav zdatno pa so blago škofovo ustanovo podpirali tudi gg. duhovniki cele škofije. Dvakrat na leto krožila je nabiralna pôla od župnišča do župnišča. Nabralo se je tem potem tekom let najmanj 75.000 gld. Večji del teh zbirk se je sproti porabil za hrano gojencev. Le oni darovi, katere so darovalci izrecno namenili za glavnico, so se tej pripisali.

V naslednjih izkazih priobčujemo nekaj a) daril in b) volil, katera posamič dosegajo ali presegajo svoto 100 gld. Izkaz c) svedoči o A. Strohenovi zapuščini. V d) izkazu pa podajemo seštete svote, ki so se nabrale v manjših doneskib po posameznih dekanijah.

a) Darila:

<i>Metelko Frančišek</i> , c. kr. prof v Ljubljani . . .	630 gld.
<i>Štakar Janez</i> , c. k. vodja v Ljubljani . . .	1300 »
<i>Poklukar Janez</i> , nunski spovednik v Ljubljani . . .	110 »
<i>Gaber Lovro</i> , posestnik v Stari Loki . . .	100 »
<i>Scheuchenstuel pl. Edvard</i> , c. k. koncipist . . .	50 »
<i>Zupan Jurij</i> , kanonik v Ljubljani . . .	750 »
<i>Globočnik Jožef</i> , c. k. gimnazijski katehet v Ljubljani . . .	300 »
<i>Kušar Gregor</i> , nunski spovednik v Loki . . .	236 »
<i>Hrovat Frančišek</i> , mestni župnik v Ljubljani in stensko uro, vredno krog 60 gld., ki še sedaj prav dobro služi kot hišna ura.	200 »
<i>Rubessa Jožef</i> , župnik v Vremah . . .	200 »
<i>Zorn Karol</i> , stolni dekan v Ljubljani . . .	1500 »
in precej kapeline oprave.	
<i>Jenoh Martin</i> , župnik na Sv. Gori . . .	100 »
<i>Černe Martin</i> , upokojeni župnik lavantinske škofije . . .	300 »
<i>Dr. Widmer Jernej</i> , knezoškof . . .	300 »

<i>Volc Jurij</i> , kanonik v Ljubljani . . .	100 gld.
Neimenovan duhovnik . . .	3000 »
Neimenovan dobrotnik . . .	2000 dol.
Neimenovan dobrotnik l. 1895 . . .	4000 gld.

b) Volila.

Zapustili so Alojzijevisču p. i. gg.:

<i>Kramar Jožef</i> . . .	400 gld.
<i>Stare Anton</i> , defic. . .	200 »
<i>Burger Luka</i> , stolni prošt v Ljubljani . . .	1100 »
<i>Jenko Jožef</i> , korar v Novem mestu . . .	300 »
<i>Vrtovec Matija</i> , vikar v Št. Vidu pri Vipavi . . .	500 »
<i>Jugovic Ignacij</i> , korar v Novem mestu . . .	300 »
<i>Fik Jožef</i> , župnik v Selcih . . .	138 »
<i>Kek Jožef</i> , častni kanonik in kn. šk. kancelar v Ljubljani . . .	500 »
<i>Keršič Gregor</i> , defic. v Radomljah . . .	100 »
<i>Zupin Janez</i> , župnik v Št. Ruprtu . . .	200 »
<i>Leben Valentin</i> , kapelan v Dobu . . .	100 »
<i>Janežič Leopold</i> , župnik v Predosljih . . .	610 »
<i>Svelin Andrej</i> , dekan v Leskovcu . . .	287 »
<i>Blaznik Blaž</i> , župnik v Naklem . . .	100 »
<i>Črnivec Janez</i> , župnik v Dobrnčah . . .	100 »
<i>Petsche Jurij</i> , župnik v Polomu . . .	1300 »
<i>Kos Anton</i> , stolni prošt v Ljubljani . . .	100 »
<i>Eržen Janez</i> , kurat na Gočah . . .	230 »
<i>Rozman Jožef</i> , dekan v Trebnjem . . .	426 »
<i>Novak Janez</i> , kanonik v Ljubljani . . .	1910 »
<i>Zupin Jožef</i> , župnik na Črnučah . . .	100 »
<i>Kopitar Mihael</i> , duhovnik . . .	2000 »
<i>Volc Jurij</i> , stolni dekan v Ljubljani . . .	500 »

s pogojem, da se zanj opravi na sv. Jurija dan ali v bližini tega praznika v alojzijeviski kapeli tiha sv. maša.

c) Anton Strohenova zapuščina.

Bivši leskovski župnik in dekan, častni kanonik novomeškega kuratnega kapitlja *Anton Strohen* († 23. dec. 1857 v Novem mestu), je postavil v § 11. svoje oporoke z dné 20. maja l. 1851 Alojzijevisče glavnim dedičem svojega premoženja. Zapuščina je znašala po odbitku vseh volil 7154 gld. 10 kr. Izgovoril si je v Alojzijeviski kapeli vsako leto jedno slovesno črno sv. mašo v dan 17. jan. zase, za svoje stariše in sorodnike. Če pride 17. dan jan. na nedeljo, je opraviti črna maša prejšnji ali naslednji dan. V slučaju, da bi Alojzijevisče iz katerega koli vzroka prenehalo, se mora zapuščina razdeliti med ubožna zaklada leskovski in boštanjski. Radi tega se to premoženje upravlja samo zase, ločeno od drugega alojzijeviskega premoženja.

d) Zbirke po dekanijah

Št.	Ime dekanije	Od leta do leta	gld.	kr.
1.	Ljubljana, mesto	1846—1868	1502	65
2.	Ljubljana, okolica	1846—1880	4193	16
3.	Cirknica	1846—1866	1421	36
4.	Gottschee (Kočevje)	1846—1863	941	42
5.	Idrija	1846—1866	1447	92
6.	Kamnik	1846—1864	2105	15
7.	Kranj	1846—1873	5030	39
8.	Leskovec	1846—1874	3532	31
9.	Litija	1846—1870	1353	38
10.	Loka	1846—1870	2293	15
11.	Moravče	1846—1870	1936	43
12.	Novo mesto	1846—1872	3411	17
13.	Postojna	1846—1872	1851	75
14.	Radoljica	1846—1873	3259	33
15.	Ribnica	1846—1872	2134	25
16.	Semič	1846—1867	1208	55
17.	Šmarije	1846—1868	1970	38
18.	Trebnje (z Žužemberkom)	1846—1861	2747	17
19.	Trnovo	1846—1862	1178	30
20.	Vipava	1846—1868	1064	58
21.	Vrhnika	1846—1865	1753	34

4. Schiffersteinova ustanova.

Jožef Anton plem. Schiffer, rojen v Kranju dné 27. apr. l. 1677, kanonik in dekan ljubljanski, nazadnje župnik in prošt v mestu Laa na Nižjem Avstrijskem, † 27. septembra l. 1756, je sklenil s pismom z dné 12. marca 1756, poslanim tedanjemu ljubljanskemu

knezoškofu Ernstu grofu Attems, napraviti s svojim premoženjem ustanovo za ljubljanske semeniščnike, da bi njegova fara Mengeš in pa njegov kanonikat imela na izbiri vedno dobro izučenih in pobožnih duhovnikov. Izvršila se je ustanova še le po njegovi smrti, ko so njegovi dediči izplačali semenišču ljubljanskemu 36.000 gld. Popolno se je uravnala ustanova še le l. 1847. Pravico do nje imajo ustanovitelji sorodniki ali pa v Kranju rojeni semeniščniki. Ustanovo je višja duhovska in deželska oblast s pritrditvijo presvetlega cesarja l. 1892 v toliko spremenila, da so se zasnovele med drugim tudi štiri ustanove za Alojznike, vsaka po 300 gld., od katerih prejema dotični Alojznik na roko po 70 gld. na leto. Pravico do Alojzijeviške Schiffersteinove ustanove imajo najprvo sorodniki, potem v Kranju rojeni Alojzniki, in če takih ni, drugi revni in posebno vzgledni Alojzniki, ki nemotljivo kažejo, da bodo kedaj postali dobri duhovniki. Ustanova se oddaja nesorodnikom samo za jedno leto. Do sedaj so uživali to ustanovo:

1. Zaplotnik Ignacij iz Gorič, sorodnik.
2. Debevec Ivan iz Postojne.
3. Rebol Frančišek iz Preddvora.
4. Koritnik Anton iz Polhovega Gradca.
5. Lah Lovro iz Komende.
6. Kržišnik Jurij iz Poljan.
7. Pengov Frančišek iz Št. Jakoba ob Savi.
8. Ocepek Jožef iz Št. Lamberta.
9. Juvan Ivan iz Šmartna pod Šmarno goro.
10. Sever Frančišek iz Škofje Loke.
11. Pečarič Martin iz Metlike.

5. Thalnitscherjeva ustanova.

Janez Anton Thalnitscher pl. Thalberg (Dolničar), stoljni dekan ljubljanski, umrl 53 let star 19. aprila leta 1714., je odločil v zadnji volji z dné 15. novembra l. 1713. 2000 gld. a. v. za ustanovo, oziroma oskrbljenje jednega gojenca v tedanji mladeniščnici »Collegium Carolinum« (sedanje semeniško poslopje). Če bi pa glavnega dediča, brata Janeza Gregorija Thalnitscher pl. Thalberg, jedini sin, Jožef, umrl brez otrok, kar se je res zgodilo, ali če bi vstopil v samostan, podeduje vse premoženje imenovana mladeniščnica za ustanove. Pravico do njih imajo najprvo sorodniki, potomci treh ustanoviteljevih sestrâ, le če teh ni, drugi gojenci.*)

*) 4. Pro fundando alumnatu uno in neoseminario episcopali, quod nunc sub directione mea construitur, investiantur in securo loco duo milia florenorum mon. germ. horumque census pro victu et amictu unus alumni perpetuo eidem seminario seu collegio alumnorum episcopatum cedat; ius vero praesentandi idoneum alumnus competat eidem germano meo eiusdemque descenditibus in per-

Po visokem ministerskem odloku z dné 4. junija 1863, št. 7219, je te ustanove sedaj šest mest. Pravico do nje imajo sorodniki (potomci treh Dolničarjevih sestrá); če teh ni, pa gojenci knezoškofijskega Alojzijevejšča v Ljubljani.

Štípendisti morajo po § 7. zadnje volje moliti za ustanovitelja vsaki dan med sv. mašo *Očenaš* pa *Češčeno Marijo* in v soboto povrh še antifono *Češčena bodi Kraljica* z molitvijo. Ko pa postanejo mašniki, morajo opraviti za dušni pokoj ustanoviteljev vsak mesec jedno sv. mašo.

Do sedaj so uživali to ustanovo — kolikor je moglo vodstvo dognati — naslednji alojzijevejški gojenci:

Leskovec Lovro iz Hotedršice.
Kulavíc Janez iz Podgrada.
Kogej Ferdinand iz Idrije.
Lesar Jožef iz Ribnice.
Vrančič Ignacij iz Moravč.
Tavčar Janez iz Stare Oselice.
Kržič Anton iz Rakitne.
Marinko Jožef z Dobrove.
Kladva Janez iz Zaspa.
Klopčič Franc iz Čemšenika.
Normali Janez iz Višnje gore.
Avsenik Janez iz Žapuž pri Lescah.
Škofic Jožef iz Mirne peči.
Strobel Ludovik iz Štange.
Bartol Marko iz Sodražice.
Lavrič Jožef iz Žužemberka.
Mantuani Jožef iz Ljubljane.
Adamič Andrej s Krke.

petuum; his vero non exstantibus competat ius activae praesentationis huius alumni Thalnitsheriani Rmo. Capitulo sub hac restrictione, quod exstantibus idoneis pro alumnatu ex descendencia sororum mearum tales negligi non valeant, sed omnibus aliis praeferri.

5. In casu quo Josephus, nepos meus, absque haerede suo ex hac vita decederet, sine prole legitima moreretur, aut in religione quacumque professionem emitteret, eidem substituo in omnibus a me recipiendis bonis haereditatem seminarium episcopale seu Collegium Carolinum, ita, ut haec mea bona totaque haereditas pro tali casu per modum fidei commissi reservari praedicto seminario seu Collegio Carolino debeat, et subsecuto eventu pro qualitate et quota honorum plures alumnatus fundari, quorum alumnatum ius activae praesentationis tali in casu pariter obtineat Rmum. Capitulum Labacense; ius passivae promotionis vero reservatum sit descendentibus ex tribus meis sororibus, si qui exstiterint idonei pro eodem alumnatu instantes.

7. Alumnus ut supra sub 4to a me fundatus uti et alii sub 5to eventualiter fundati, si quando effective fundatione mea frui fuerint, teneantur quotidie pro refrigerio animae meae devote recitare sub missae sacrificio quinquies Pater et Ave Maria, ac singulis sabbatinis diebus his superaddere orationem antiph. Salve Regina, et si quando eos contigerit ad sacerdotium promoveri, singulis mensibus pro anima mea teneantur legere unam missam, quoad vixerint.

Perne Francišek s Trstenika.
Rajčević Francišek s Trate.
Novak Matija iz Podzemlja.
Pešec Francišek z Iga.
Stroj Alojzij z Dobrave pri Kropi.
Nadrah Ignacij iz Zatičine.
Pečjak Gregor iz Hinj.
Čadež Anton s Trate.
Bleivis Francišek iz Naklega.
Preželj Luka iz Bohinjske Bistrice.
Legat Evgen iz Zagorja na Notr.
Ahačič Matej iz Tržiča.
Kostelec Martin iz Metlike.
Šarabon Vincencij iz Tržiča.
Podbevšek Jernej z Vranje peči.

6. Domača učilnica.

Kakor je sedaj uravnano Alojzijevejšče, ustreza le na pol zahtevi zbora tridenškega (Sess. XXIII. c. 18. de reform.) in členu XVIII. avstrijskega konkordota, podpisanega na Dunaju dné 18. avgusta 1855 in potrjenega ravno tam 25. sept. 1855. Ne smemo se toraj čuditi, da je opominjal papež Pij IX. v apost. pismu z dné 17. marca 1836 avstrijske škofo, naj si osnujejo semenišča v smislu citovanih določb, ali naj obstoječa bogoslovska semenišča in mladenišnice tako spopolné, da bodo ustrezala cerkvenim zahtevam. Tej želji rimske stolice je hotel prevzv. vladika Anton Alojzij takoj ustreči in navdušeni tedanji vodja Alojzijevejšča, kan. dr. Janez Zl. Pogačar, je v kratkem času vse potrebno uredil, da se je mogla pričeti domača šola za drugošolce že s šolskim letom 1856/7.

Obiskovalo je domačo učilnico 14 na drugem mestu izkazanih dijakov.

Prihodnjega šolskega leta 1857/8 so se doma podučevali drugo- in tretješolci.

Podučevali so v šolskem letu 1856/7 drugošolce hišni predstojniki.

Šolskega leta 1857/8 so v II. in III. razredu domače učilnice podučevali: Vodja, kanonik dr. J. Pogačar 14 ur; prefekt, gosp. Jurij Grabnar 12 ur; prefekt, gosp. Anton Košmelj 14 ur; bogoslovec g. Gregor Kemperle, ki je bil v prejšnjem šolskem letu dostal zrelostno poskušnje s posebno odliko, 6 ur; sedmošolec Janez Kulavíc 6 ur in sedmošolec Leopold Klinar 6 ur.
 (Nadaljevanje prih.)

Vsebinska. *Doneski za zgodovino Alojzijevejšča.* — 2. Izpisek iz zadnje volje knezoškofa Antona Alojzija Wolfa, z dné 17. avgusta 1858. — 3. Daroci. — 4. Schiffersteinova ustanova. — 5. Thalnitsherjeva ustanova. — 6. Domača učilnica.